



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1454/2016
04.05.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Звездане Лутовац и Јелене Боровац, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде и државне управе, коју заступа државни правобранилац, ради накнаде рехабилитационе штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж бр.74/16 од 26.04.2016. године, у седници већа одржаној дана 04.05.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж бр.74/16 од 26.04.2016. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж бр.74/16 од 26.04.2016. године, одбијена је жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Сомбору П бр.29/15 од 02.11.2015. године, којом је одбијен тужилац са захтевом за исплату накнаде материјалне и нематеријалне рехабилитационе штете у укупном износу од 77.558.846,66 динара, у појединачним износима ближе наведеним у изреци првостепене пресуде и одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка. Тужилац је ослобођен плаћања судске таксе.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/2014) и нашао да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, отац тужиоца сада пок. ББ, је 27.12.1951. године као официр ЈНА ухапшен од стране истражних војних органа и пресудом Војног суда у Скопљу 100/52 од 26.07.1952. године оглашен кривим због кривичног дела из члана 100. КЗ и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 5 година. На издржавању казне затвора је био од 27.12.1951. до 27.06.1955. године. Тужилац АА је рођен ... године. Отац тужиоца, ББ је код Вишег суда у Новом Саду 13.07.2012. године поднео захтев за рехабилитацију. ББ је преминуо 03.12.2012. године и поступак пред Вишим судом у Новом Саду је наставио његов син АА овде тужилац. Виши суд у Новом Саду је решењем Рех 110/2013 од 10.07.2014. године усвојио захтев за рехабилитацију у то време већ пок. ББ и утврдио да је пресуда Војног суда у Скопљу 100/52 од 26.07.1952. године ништава од њеног доношења и да су ништаве све њене последице.

Судови одбијају захтев тужиоца за накнаду материјалне и нематеријалне штете, јер право на накнаду штете по свим видовима има рехабилитовано лице а не и наследници.

С обзиром на овако утврђено чињенично стање правилно су нижестепени судови применили материјално право када су закључили да захтев тужиоца за накнаду нематеријалне и материјалне штете није основан.

Неосновано се ревизијом тужиоца указује да је материјално право погрешно примењено.

Тужилац заснива свој тужбени захтев на одредбама Закона о рехабилитацији („Службени гласник РС“, број 92/11) којим су прописани услови за рехабилитацију, круг лица, активна легитимација за подношење захтева за рехабилитацију као и услови и круг лица легитимисаних за остварење права на враћање имовине односно обештећење за ту имовину и право на рехабилитационо обештећење.

Пема члану 26. став 1. цитираног закона, рехабилитовано лице има право на обештећење за материјалну штету насталу због повреде права и слобода, у складу са законом којим се уређују облигациони односи. Ставом трећим истог члана прописано је да рехабилитовано лице и лице из члана 7. тачка 5. Закона (деца лица које су из политичких, верских, националних и идеолошких разлога лишена живота, слобода и других права до дана ступања на снагу закона, као и лица ако је судска или административна одлука донета противно начелима правне државе и опште прихваћеним стандардима људских права и слобода, као и лица која се сматрају борцима народно ослободилачког рата, која су за време трајања повреде права и слобода родитеља, рођена у установама за извршење санкција односно која су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног другог или оба родитеља) имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слобода у складу са законом којом се уређују облигациони односи. Ставом трећим овог члана је прописано да лица из члана 21. став 2. (брачни друг, деца и родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица) имају право на накнаду и нематеријалне штете за душевне болове због смрти рехабилитованог лица, под

условом да је између њих и умрлог рехабилитованог лица постојала трајнија заједница живота у складу са законом којим се уређују облигациони односи.

Права других лица на рехабилитационо обештећење су прописана чланом 21. став 2. Закона о рехабилитацији према коме право на рехабилитационо обештећење имају и брачни друг, деца и родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица у складу са одредбом члана 26. став 4. Закона.

Тужилац нема право на накнаду нематеријалне штете како то правилно закључују нижестепени судови на основу члана 21. а у вези члана 26. став 3. и члана 7. тачка 5. Закона, јер је отац тужиоца пуштен 27.06.1955. године, а тужилац је рођен ... године. Како је тужилац рођен након што му је отац пуштен на условни отпуст тужилац не спада у круг лица из члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији, да би остварио права на накнаду нематеријалне штете. Осим тога, оцу тужиоца није за живота признато правноснажном пресудом право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе, због чега то право није могло ни прећи на тужиоца у смислу члана 204. став 1. Закона о облигационим односима, према којој одредби потраживање накнаде нематеријалне штете прелази на наследника само ако је признато правноснажном одлуком или писменим споразумом.

Неосновано се у ревизији тужиоца истиче да има право на накнаду материјалне штете, јер је његов покојни отац ББ за живота рехабилитован и за живота започео поступак накнаде материјалне штете, услед чега је материјално право погрешно примењено.

Насупрот овим тврдњама ревидента, нижестепени судови су правилно одбили захтев тужиоца за накнаду материјалне штете за обављени а неплаћени рад у радно време, за обављен, а неплаћен обављени рад, за губитак плата за време запослености по престанку лишења слободе, на разлику у личном доходу пре и после штетног догађаја, за накнаду на име губитка пензија, бенифицираног радног стажа, разлике у пензијама, јер право на ове видове штете, у складу са одредбама Закона о рехабилитацији има искључиво рехабилитовано лице а не и његови наследници. Имајући у виду да је отац тужиоца преминуо 03.12.2012. године, те да рехабилитовано лице није за живота стекло имовинско право на накнаду материјалне штете, после тога то право не улази у његову заоставштину, нити може да буде предмет наслеђивања. То право би могло да буде предмет наслеђивања једино у случају да је посебним прописом или посебном одредбом Закона о рехабилитацији прописано да се по ступању наведеног закона, тј. по правноснажности решења о рехабилитацији, право на накнаду штете сматра имовинским правом рехабилитованог лица и да улази у његову заоставштину и да може бити предмет наслеђивања. Како то није случај, то ни право на накнаду материјалне штете, не припада тужиоцу, јер није утврђено у судском поступку који је за живота покренуло рехабилитовано лице. Закон о рехабилитацији у члану 21. став 3. као специјални пропис, предвиђа да право на враћање конфисковане имовине или имовине одузете по основу прописа из члана 2. став 1. овог закона односно обештећење за ту имовину имају и наследници рехабилитованог лица у складу са одредбом члана 25. Закона. Због тога је

неосновано указивање у ревизији тужиоца да му као законском наследнику рехабилитованог лица припадају сва права прописана одредбом члана 26. став 1. – 3. Закона о рехабилитацији, јер члан 21. став 3. Закона, предвиђа за наследнике само право на враћање конфисковане имовине односно одузете имовине и обештећење за ту имовину, док у погледу имовинског права на накнаду утужених видова рехабилитационе материјалне штете, иста не могу бити предмет наслеђивања, по аутоматизму јер у том делу нису утврђена у судском поступку који је за живота покренуло рехабилитовано лице.

Неосновано у ревизији тужилац истиче и да су нижестепене одлуке засноване на погрешној примени материјалног права, јер у конкретном случају није примењен члан 14. Закона о ратификацији конвенције против тортуре и других сурових нељудских и понижавајућих казни или поступака УН („Службени лист СРЈ“ – Међународни уговори број 9/91 и „Службени лист СЦГ - Међународни уговори број 16/05 и 2/06).

Чланом 14. наведене Конвенције прописано је да свака држава чланица у свом правном систему, гарантује жртви неког акта тортуре право добијања накнаде и праведног и одговарајућег обештећења, укључујући средства потребна за његову што потпунију рехабилитацију. У случају смрти жртве акта тортуре, имаоци права те жртве полажу права на обештећење. Овај члан не искључује никакво право на обештећење које би имала жртва или било које друго лице у складу са националним законодавством (став други).

Насупрот ревизијском истицању, тужиоцу као наследнику покојног ББ, који је неспорно био жртва учињеног акта тортуре, не припада право на обештећење из разлога што тужилац није ималац права жртве, да би полагао право на обештећење, јер по националном законодавству (Закон о рехабилитацији, у вези са одредбама о накнади штете из Закона о облигационим односима) нема право на рехабилитационо обештећење ни по једном основу постављеном у тужбеном захтеву како то закључују правилно нижестепени судови.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Предраг Трифуновић, с.р**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић